

Acties om lezen te stimuleren

- In een les WO lezen kinderen een weetjes tekst. Je laat hen verder nadenken over deze tekst door de denkroutine ZIN-PHRASE-WOORD in te zetten. De kinderen duiden individueel een zin, phrase en woord aan:
 - o Duid een zin aan die je geholpen heeft de tekst beter te begrijpen.
 - o Duid een phrase aan: iets dat je opviel in de tekst, iets dat je grappig vond, iets dat niet klopte voor jou...
 - o Duid een woord aan in de tekst dat jouw aandacht trok. Misschien vind je het een heel sterk woord, misschien vat het de hele tekst samen...

De kinderen verwoorden in groepjes waarom ze die zin, phrase en dat woord hebben aangeduid. Door hierover te discussiëren zijn ze met de inhoud van de tekst bezig en komen ze tot een beter tekstbegrip. Ze verwerven tegelijkertijd ook de leerinhoud.

(Deze routine kan je ook inzetten in een les begrijpend lezen of in andere vakgebieden waar je met teksten werkt. Kinderen gaan deze routine steeds beter beheersen.)

- Samen met het hele team bepalen we op welke leesstrategieën wij als school willen inzetten. Het is beter om de leerlingen goed vertrouwd te maken met bijvoorbeeld vier leesstrategieën dan ze voortdurend verschillende strategieën te laten inzetten.
- Ik zet leesstrategieën niet enkel in tijdens de lessen begrijpend lezen, maar in elke les waarin ik samen met de leerlingen rond een tekst werk.
- Ons schoolteam ontwerpt uniforme leeswijzers die herkenbaar zijn voor de leerlingen en die meegroeien met hun leescompetenties. Op die manier werken we samen aan een leerlijn lezen op school.
- Als team zetten we in op leesbevordering. Elke ochtend beginnen we met 15 minuutjes ontspannend lezen. Elk kind kiest vrij wat hij/zij leest. Dat kan een strip zijn, een moppenboek, een roman, een weetjesboek, een poëziebundel, een prentenboek... De leerkracht brengt ook een boek mee en leest samen met de kinderen. Om dit samenhangend gevoel te versterken kan de school een "leesbel" instellen. De eerste bel die gaat luidt het leeskwartier in en na 15 minuten gaat er een volgende bel die de lesdag inluidt.
- We zorgen voor een gezellige leesruimte waar de leerlingen tijdens de speelplaats terecht kunnen om te lezen. Hier organiseren we ook geregeld voorleesmomenten waar zowel leerlingen als leerkrachten als ouders af en toe de voorleesstoel innemen.

- Ik probeer tijdens mijn lessen vaak met boekfragmenten te werken om een lesonderwerp of thema aan te kaarten. Als het boek zich ertoe leent, zet ik het in meerdere vakdomeinen in tijdens dezelfde periode. Leerlingen geraken zo geprikkeld door het thema/lesonderwerp én het boek.
- In mijn klas staat er achteraan een grote boekenboom waarin telkens een paar boeken gepromoot worden. Elke maand haal ik twee boeken uit de boom en hang er twee nieuwe in de plaats. In de boom hangt:
 - o De boekencover (met achterflap)
 - o Een themawoord
 - o Een voorwerp dat thematisch of symbolisch bij het boek past
 - o Een grappige/droeve/spannende... quote uit het boek
 - o Een kaartje met: "Ik denk dat dit boek misschien wel iets voor jou is, X"

Ook leerlingen mogen doorheen het jaar op deze manier boeken promoten en in de boom hangen.

- Als de leerlingen tijdens een les (dit hoeft geen les taal te zijn) een tekst moeten lezen, geef ik hen hier steeds een gerichte opdracht bij zodat ze het lezen als zinvol ervaren. Ik laat hen in een voorgesprek bijvoorbeeld eerst enkele vragen bedenken over het onderwerp: wat willen ze zeker te weten komen. De leerlingen zoeken tijdens het lezen antwoorden op hun eigen vragen. Op die manier zijn ze betrokken en lezen ze doelgericht.
- Elke leerkracht werkt per maand minstens één functionele leestaak uit. Zo kan je bijvoorbeeld ter voorbereiding van een klasopstap de leerlingen laten uitzoeken welke treinen jullie zullen moeten nemen. Je kan met de leerlingen naar het station trekken en hen laten uitzoeken welke treinen ze zouden kunnen nemen, met welke trein ze er het langst over doen, met welke trein het minst lang, door welke grote steden de trein rijdt, hoeveel tussenstops er zijn... De leerlingen leren op deze manier tabellen lezen en interpreteren en ze zijn met een functionele taak bezig.

Variatie: als je school niet dichtbij een station ligt, kan je als leerkracht de nodige tabellen voorzien en de lln in de klas de opdracht laten uitvoeren. Hier kan je dan ook de zoekfunctie op de website van de nmbs betrekken.

- Als ik met teksten werk in de klas, probeer ik zo veel mogelijk te werken met authentiek tekstmateriaal en niet altijd met (de soms verouderde) teksten uit taalmethodes. Ik zoek alternatieven in Zonnestraal, op kidsweek.nl, 7days.nl, leuke boeken... om de leerlingen te prikkelen.
- Onze klas ontvangt elk jaar een auteur en een illustrator in de klas. Het enthousiasme voor boeken en lezen waarmee zij komen aanzetten, wordt steeds door enkele kinderen opgepikt. Tevoren maak ik de leerlingen al warm voor het boek, ik lees er een stuk uit voor, ik organiseer enkele verkennende opdrachten om het boek te verkennen én we bereiden samen het bezoek voor: op welke vragen willen we zeker een antwoord krijgen?

- Wanneer je rond sprookjes werkt in de klas, is het leuk om nadien met de IIn in gesprek te gaan over stereotypering, seksisme... dat voorkomt in het verhaal. Ik doe dit door te vragen hoe we het sprookje zouden kunnen moderniseren, wat zou er anders zijn als het sprookje in onze tijd plaatsvond? Nadien werken de IIn hun eigen versie uit en mogen ze hun verhaal voorbrengen. Ter inspiratie een filmpje met een leuk voorbeeld: <http://www.bbc.com/news/av/magazine-38014161/100-women-jeanette-winterson-helps-children-rewrite-cinderella>
- Om het lezen verder te promoten in de klas en mijn leerlingen aan te sporen om nieuwe boeken te leren kennen, las ik geregeld kleine prikkelende opdrachtjes in. Leesbingo, speeddate met boeken, de leesmeter, het boekvoorschrift, aan de slag met een leesportfolio (zie fiches op de leesmarkt) geven mij hierbij inspiratie.
- Taken die ik niet betekenisvol vind of waarvan ik beter in een ander domein de doelen kan bereiken, durf ik te schrappen. Zo werk ik ook vaak bewust aan talige doelen in bijvoorbeeld de les WO of wiskunde.
- LK laat de IIn geregeld een creatieve opdracht (bv. binnen MUVO) uitvoeren aan de hand van een geschreven instructie.
- Gebruik van geschreven taal functioneel maken: leerlingen stellen zichzelf voor om deel te nemen aan de kinderraad op school. Ze brainstormen eerst in groep en maken dan individueel een affiche. Andere leerlingen kunnen deze affiches bekijken en een gerichte keuze maken.
- De leerlingen verzinnen zelf een (creatieve) opdracht bij een gelezen boek. Ze schrijven deze opdracht uit. De opdracht wordt uitgevoerd door een andere leerlingen.
- De leerlingen schrijven verschillende soorten gedichten aan de hand van een stappenplan. Differentiatie: meer en minder schriftelijke ondersteuning voorzien. Doel is om tot zelfstandig werk te komen.
- Kinderen krijgen een verantwoordelijkheid in de klas: bv. stempelen van de kaarten van de verschillende hoeken (bv. de boekenhoek).
- De leerlingen werken met opdrachtenkaarten bij het werken met de atlas.

- De leerlingen in de tweede graad schrijven en illustreren zelf een boek voor leerlingen van de eerste graad.
- Ik maak regelmatig een woordweb rond moeilijke of niet gekende woorden. We schrijven deze woorden samen op het bord en proberen ze tijdens de lesweek geregeld aan bod te laten komen.
- Wanneer de LK bij WO met een instructiebundel voor proefjes werkt, houden de lln zich aan enkele afspraken: de lln mogen de LK niet zomaar mondeling om verduidelijking vragen. Eerst lezen ze zelf goed de instructies, indien nodig gaan ze in interactie met hun groepsleden en pas daarna mogen ze de hulp van de LK inschakelen.
- De lln promoten hun gelezen boeken op een leuke/originele manier. Ze kunnen bv. reclame maken voor hun boek, ze kunnen een prikkelende nieuwe cover maken voor het boek, ze kunnen een voorwerp inpakken waarvan zij vinden dat het bij het boek hoort...
- De leerlingen lezen verschillende hoofdstukken uit een boek. Aan deze hoofdstukken zijn telkens opdrachten gekoppeld. De lln leggen de opdrachten aan elkaar uit.
- De lln werken zelf een thema uit in groep. Elke groep behandelt een andere inhoud. De groepjes onderwijzen hun inhoud aan de klasgroep. De LK zorgt voor achtergrondmateriaal, maar de lln mogen zelf andere bronnen gebruiken ((klas)bib, indernet).
- Ik maakt als LK het kwartierlezen functioneel door een opdrachtje voor tijdens en na de het leeskwartier te voorzien. Tijdens het lezen kunnen de lln genieten van hun boek, maar houden ze ook de opdracht in hun achterhoofd. Na het kwartiertje lezen, bespreken we de opdracht kort samen (dit kan gaan over verschillende onderwerpen:
 - o Wat was het langste woord dat je tegenkwam (taalbeschouwing)
 - o W-vragen
 - o Vragen naar de plaats waar het zich afspeelt: probeer die zo levendig mogelijk te beschrijven...
 - o Reclamemoment
 - o ...

Belangrijk is dat de vragen voldoende breed zijn, zodat de lln allemaal een ander boek kunnen lezen, maar toch dezelfde opdracht kunnen uitvoeren.

- De LK'en dagen elk kind uit wat lezen betreft, ongeacht hun leesniveau, zodat ze goesting krijgen om aan de uitdagende lees'taak' te beginnen. LK'en bieden de lln al eens een boek aan met meer uitdaging dat aansluit bij hun interesses. Het kind mag dan zelf bepalen a.d.h.v de vijfvinger-regel of het het boek verder leest of niet.